

Rüsumu Sıhhiye Kanununun birinci ve dördüncü maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Bütçe Komisyonları raporları (1/202)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/817, 6 - 1556

4 . VI . 1947

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

500 sayılı Rüsumu Sıhhiye Kanununun 1 neî ve 4 neî maddelerinin değiştirilmesi hakkında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 15 . V . 1947 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu arederizm.

Başbakan

R. Peker

Gerekçe

21 Nisan 1340 tarihli Rüsumu Sıhhiye Kanununun birinci maddesiyle 3 dereceye ayrılarak 1 ilâ 250 tonluk gemilerden beher ton başına (2), 251 ilâ 750 tonlütuluk gemilerden (3) 751 ve daha yukarı gemilerden beher ton başına (4) kuruş üzerinden alınmakta olan sıhhiye resimleri 22 yıl evvelki para vaziyetine göre hesaplanarak o zaman için bir kıymet ifade ederken bugün bu sıhhat resimleri Sahil Sağlık Teşkilâtı giderlerinin üçte birini bile karşılamaya kâfi gelmemektedir.

22 yıldır değişen dünya durumu ile navlun ve mal fiyatlarının İkinci Dünya Harbinden evvelki zamanlara nazaran vasati olarak beş altı misli artışı neticesi olarak hâsıl olan durum karşısında yukarıda yazılı nispetler üzerinden alınmakta olan sıhhiye resimlerinin Sahil Sağlık Teşkilâtına gelir temin edici bir kıymet olmaktan çoktan çıkmıştır. Bu sebeple Rüsumu Sıhhiye Kanununun 1 neî maddesinin değiştirilmesi zaruri görülmüştür.

Sahil Sağlık Teşkilâtının bugünkü icaplarına göre yapmakta olduğu büyük giderler karşısında alınmakta olan sıhhiye resimlerinin azlığını anlatmak maksadiyle memleketimize gelen yabancı bayraklı (5 000) tonluk bir gemi ele alındığında: Bu büyük tonunun hemen hemen yarı nispetini tutan rüsum tonundan yukarıda yazılı (4) kuruş üzerinden (100) lira sıhhiye resmi alınmaktadır. Bu tonda olan bir geminin taşıyabileceği yedi sekiz bin tonluk hamulesinden navlun bedeli olarak elde edeceği yüzbinlerce liralık intifa karşısında alınan (100) lira gibi bir paranın Sahil Sağlık Teşkilâtının harbden evvelki yıllara nazaran birkaç misli artmış olan giderlerini karşılamaktan çok uzak kaldığı gibi bugünkü (4) kuruş resim nispetinin bir misli artışında (5 000) tonluk bir vapurun vereceği (200) lira sıhhiye resminin de bugün deniz ticaretinden elde edilen büyük kazançlara nazaran hiç mesabesinde kalacağı aşikârdır.

Aynı zamanda 7 Eylül 1946 tarihinde alınan malî kararlar neticesi paramızın yabancı paraların ayarlanması dolayısıyla yabancı bayraklı gemilerin ton başına (4) kuruşluk nispet üzerinden ödemekte buldukları sıhhiye resimleri de hâsıl olan yeni döviz vaziyetine göre bu (4) kuruş nispetin

hemen hemen yarısına düştüğünden paramızın kıymetinin yabancı para kıymetleriyle ayarlamasından da faydalandıkları, (4) kuruşluk resim nispetinin (8) kuruşa artırılmasında bilhassa yabancı bayraklı gemiler için bu artış nispetinin eskisine nazaran büyük bir fark arzettiyeceği de şüphesizdir.

Limanlarımızda serbest iş gören yabancı vapurlarla aynı nispet üzerinden resim alınan bayrağımızı taşıyan vapurların da artırılmış olan tarifelerine göre yükselen navlunları ile gelirleri çok arttığından resim nispetindeki artışın milli gemilerimize de mühim bir tesiri olmayacağı muhakkaktır. Mümasili Devlet Teşekkülleri tarifesinde görülen lüzum ve zaruretlere üzerine zaman zaman zamalar yapılmış ve nispetler artırılmış olmasına rağmen Sahil Sağlık Teşkilâtının teşekkülü tarihinden bugüne kadar geçen 23 yıla yakın bir zaman danberi Rüsümü Sıhhiye Kanununun Sıhhiye Resimleri nispetlerine ait 1 nci maddesi olduğu gibi muhafaza edilmiş ve bu nispetlerin artırılması ciheti iltizam edilmemiştir. Daha evvel aldığı resimlerle giderlerini karşıladıktan sonra gerçek Ankara'da Bakanlık binası ve teferruatı ile memurlar apartmanları ve Hıfzıssıhha Müessesesi ile Nümune Hastanesinin İsmetpaşa Pavyonu gibi çok mühim tesisler yapmaya ve gerek teşkilâtı bulunan diğer mekânet köşelerinde binalar kurup sıhhi eserler kurmaya muvaffak olan idare harb yıllarında ancak geliri ile giderlerini karşılayabilmiş, deniz ticaretinin tamamiyle durması ve harb sonrasında da büyük gemi kayıplarından dolayı gelirinin çok azalması sebebiyle giderinin bir kısmını bütün harb yıllarınca Hazineden aldığı yardım parasıyla karşılayabilmiştir. Sıhhiye resimleri nispetleri üzerinde yapılan artırımlarla Sahil Sağlık Genel Müdürlüğü gelecek yıllar genel bütçeden daha az yardım parası almak suretiyle giderlerini karşılayabileceği gibi harp kayıpları telâfi edilip normal deniz ticareti başladığında da artık Devlet Bütçesinden yardım almadan kendi geliri ile giderlerini denkleştirebilecektir.

Sahil Sağlık Teşkilâtının bu günün icaplarına uyarak yapmakta olduğu giderlerin karşılanabilmesi için en mühim gelir kaynağı olan sıhhiye resimleri nispetlerinin yukarıda arzolunan sebepler yüzünden artırılması karşısında kalındığından limanlarımız arasında serbest iş gören 1 ilâ 250 tonilâtaluk gemilerden beher sâfi tonilâto başına (4), 251 ilâ 750 tonilâtoluk gemilerden (6), 751 ve daha yukarı gemilerden de beher sâfi tonilâto başına (8) kuruş sıhhiye resmi alınması zaruri görülmüştür.

Limanlarımız arasında sefer yapan ve kabotaj hakkını haiz bulunan ve tonilâtosu 250 yi geçmeyen motörlü, yelkenli ve kürekli gemilerden 1 ilâ 50 dâhil rüsümü tona kadar olanlar her yıl bütçe kanunlarıyla 20 seferlik patentaya bağlı tutularak bu gemilerden Rüsümü Sıhhiye Kanununun 1 nci maddesi gereğince sıhhiye resmi alınmayaacağı kabul edilirken bu hüküm Bütçe Komisyonunca verilen prensip kararına uyularak 1944 yılı Bütçe Kanunundan çıkarılmış ve 1944 yılından beri bu gemiler de yıllık kaplı patentaya bağlı tutulmuş ve her seferlerinde Rüsümü Sıhhiye Kanununun 1 nci maddesine göre sıhhiye resmi vermekle mükellef tutulmuşlardır. 1944 yılından beri bütçe kanunlarından kaldırılmış olan hükümler bu kere yine ele alınıp 1 ilâ 50 dâhil rüsümü tona kadar olan ufak gemiler her sefer için ödemekte buldukları sıhhiye resminden muaf tutulup bu gemilere 20 sefere mahsus olmak üzere seferlik patentaya verilerek meselâ: 20 tonluk bir motörün beher seferinde (80) kuruş üzerinden 20 seferde ödiyeceği 16 lirak sıhhiye resminden feragat edilerek bu küçük tonajdaki gemilerin himayesi maksadıyla sıhhiye resmi alınmadan sefer yapmalarına müsaade edilmiş ve ancak 20 sefere mahsus olmak üzere 2,5 lira karşılığında kaplı patentaya verilmesi kabul edilmiştir.

Rüsümü Sıhhiye Kanununun 4 ncü maddesine göre verilmekte olan kaplı patentalar bu kanunun yürürlüğe girdiği zamandaki kâğıt fiyatına baskı gideriyle o günkü para kıymetine göre hesaplanarak (1) lira kıymet konulmuş ise de bugün 99 vize yerini ihtiva eden bu kaplı patentaların maliyet fiyatı (1) lirayı çok fazla geçtiğinden bu patentaların kıymetinin de bu sebepten 2,5 liraya çıkarılması mecburiyeti hâsıl olmuştur.

Milletlerarası seyrüsefer ve ticaret sebepleriyle bulaıcı ve salgın hastalıklara karşı millî hudutlarımızla sahillerimizin sıhhi müdafaası uhdesine bırakılmış olan ve Lozan Muahedelerini mütaakıp Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü unvanı ile işe başlamış olan bu İdarenin 1924

yıldanberi feyizli çalışması sonucu olarak kuruluş yılından bugüne kadar geçen 23 yıla yakın bir zamandanberi memleketimizde bulaşıcı ve salgın hastalık çıkması tamamen önlenmiş ve İkinci Dünya Harbinden sonra yabancı memleketlerin ekserisinde zuhur eden (Veba) hastalığına karşı sahillerimizin sıhhi kontrolünde gösterilen fazla hassasiyet ve alınan sıkı tedbirler sayesinde bu hastalık memleketimize sokulmamıştır.

Memleketimize dışarıdan denizyolu ile gelecek bulaşıcı ve salgın hastalıklara karşı set görevini yapan ve geceli gündüzlü çalışarak 23 yıldır başarılı bu görevi ile muvaffakiyet kazanan Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünün birkaç misli artmış olan giderlerinin karşılanabilmesi ve yurdun sağlığına çok faydalı görevine devam edebilmesinin sağlanabilmesi ve dolayısıyla mevcudiyetinin idamesi için yukarıda açıklandığı üzere gelirinin artırılması zarureti karşısında kalındığından (500) sayılı Rüsümü Sıhhiye Kanununun 1 ve 4 ncü maddelerinin değiştirilmesi için ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Sağlık ve Sosyal Yardım Ko.

Esas No. 1/202

Karar No. 9

16 . VI . 1947

Yüksek Başkanlığa

500 sayılı Rüsümü Sıhhiye Kanununun 1 nei ve 4 ncü maddelerinin değiştirilmesi hakkında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 15 . V . 1947 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılıp Başbakanlığın 6/1556 sayılı ve 4 . VI.1947 tarihli tezkeresiyle Yüksek Meclise gönderilip Komisyonumuza havale buyurulan kanun tasarısı ile gerekçesi, Maliye Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı temsilcileri de hazır olduğu halde komisyonumuzda incelendi.

Gerekçede gösterilen sebepler ve Hükümet temsilcilerinin verdikleri izahatlar yerinde görülmüş, ikinci maddenin ikinci fıkrası başında temsilciler tarafından noksan kaldığı ifade edilen (20) rakamı ilâve edilerek tasarı Hükü-

metin teklif ettiği şekilde aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Sağlık ve Sos. Yar. Ko. Baş. Y.	Sözcü	
Gazianteb	Gazianteb	
<i>Dr. M. Canbolat</i>	<i>Dr. M. Canbolat</i>	
Kâtip		
Seyhan	Antalya	Denizli
<i>Dr. M. Dıplan</i>	<i>Dr. G. Kahraman</i>	<i>Dr. H. Berkman</i>
Giresun		İçel
<i>Dr. K. G. Zaimoğlu</i>	<i>Dr. C. Ramazanoğlu</i>	
Kars		Konya
<i>Dr. E. Oktay</i>	<i>Dr. M. F. Dündar</i>	
Malatya		Ordu
<i>Dr. H. Fırat</i>	<i>Dr. Z. M. Sezer</i>	

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/202

Karar No. 130

17. VI. 1947

Yüksek Başkanlığa

500 sayılı Rüsümü Sıhhiye Kanununun birinci ve dördüncü maddelerinin değiştirilmesi hakkında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 4. VI. 1947 tarihli ve 6/1556 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu raporiyle birlikte Komisyonumuza verilmekle incelenip görüşüldü.

500 sayılı Rüsümü Sıhhiye Kanununun birinci maddesi ile buharlı, motörlü, yelkenli gemilerden, üç tonilâto derecesi üzerinden alınmakta olan sıhhiye rüsununun bir misli artırılması ve aynı Kanunun 4 ncü maddesi ile kabotaj hakkını haiz 1 - 50 tonilâto arasındaki deniz vasıtalarına ve 51 tonilâtodan 250 tonilâtoya kadar buharsız küçük gemilere verilecek 20 seferlik ve yıllık kaplı patenta bedelerinin maktuan 2,5 lira olarak tesbiti hakkında olup Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonunca da

ayniyle kabul edilen tasarı Hükümet gerekçesine göre Komisyonumuzca da uygun görüldüğünden adı geçen Komisyonun değişikliği dairinde ayniyle kabul edilmiştir. Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan		Bu rapor Sözcüsü
Edirne		İzmir
M. N. Gündüzalp		S. Dikmen
Kâtip		
Ankara	Ankara	Ankara
F. Öymen	N. C. Akkerman	C. Gölet
Aydın	Bahkesir	Bahkesir
R. Alpman	E. Altan	S. Örgüven
Bursa	Diyarbakır	İzmir
F. Bük	İ. H. Tigrel	M. Birsal
Kırşehir		Yozgad
Ş. Torgut		A. Sungur

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

500 sayılı Rüsümü Sıhhiye Kanununun 1 nci ve 4 ncü maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 21 Nisan 1340 tarihli ve 500 sayılı Rüsümü Sıhhiye Kanununun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Sıhhiye Resmi:

Buharlı, motörlü ve yelkenli gemilerden aşağıda yazılı üç derece üzerine sıhhiye resmi alınır.

1 ilâ 250 tonilâtoluk gemiler için beher tonilâto başına (4) kuruş,

251 ilâ 750 tonilâtoluk gemiler için beher tonilâto başına (6) kuruş,

751 ve daha yukarı tonilâtoluk gemiler için beher tonilâto başına (8) kuruş,

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

500 Sayılı Rüsümü Sıhhiye Kanununun 1 nci ve 4 ncü maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

S. ve S. Y. K.

İşbu resim sâfi tonilâto üzerinden hesap olunur.

3057 ve 3058 sayılı Kanunların hükümleri mahfuzdur.

MADDE 2. — Aynı kanunun 4 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kaplı Patenta resmi:

Limanlarımız arasında sefer yapan ve kabotaj hakkını haiz olup 1 ilâ 50 tonilâtoya kadar olan istimbet ve römorkörlerle motörlü, yelkenli ve kürekli küçük gemilere 20 seferlik, 51 tonilâtodan 250 dâhil tonilâtoya kadar olan ve buharlı olmıyan küçük gemilere de yıllık patenta verilerek bedeli olan 2,5 lira alınır.

Seferlik patentaya bağlı gemilerden ayrıca sıhhiye resmi alınmaz. Yıllık kaplı patentaya bağlı gemilerden her sefer için sıhhiye resmi alınır.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı yürütür.

Başbakan <i>R. Peker</i>	Devlet Bakanı Başb. Yardımcısı <i>M. Ökmen</i>
Devlet Bakanı <i>M. A. Renda</i>	Adalet Bakanı <i>Ş. Devrin</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı <i>Ş. Sökmensüer</i>
Dışişleri Bakanı <i>H. Saka</i>	Maliye Bakanı <i>H. N. Keşmir</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>Reşat Ş. Siner</i>	Bayındırlık Bakanı <i>C. K. İncedayı</i>
Ekonomi Bakanı <i>T. B. Balta</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>Dr. B. Uz</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı <i>T. Coşkan</i>	Tarım Bakanı <i>F. Kurdoğlu</i>
Ulaştırma Bakanı <i>Ş. Koçak</i>	Ticaret Bakanı <i>A. İnan</i>
Çalışma Bakanı <i>Dr. S. İrmak</i>	

MADDE 2. — Aynı kanunun 4 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kaplı Patenta resmi:

Limanlarımız arasında sefer yapan ve kabotaj hakkını haiz olup 1 ilâ 50 tonilâtoya kadar olan istimbet ve römorkörlerle motörlü, yelkenli ve kürekli küçük gemilere 20 seferlik 51 tonilâtodan 250 dâhil tonilâtoya kadar olan ve buharlı olmıyan küçük gemilere de yıllık patenta verilerek bedeli olan 2,5 lira alınır.

20 seferlik patentaya bağlı gemilerden ayrıca sıhhiye resmi alınmaz. Yıllık kaplı patentaya bağlı gemilerden her sefer için sıhhiye resmi alınır.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.